

Anmälan mot Kriminalvården, anstalten Salberga, om förhållandena vid visitationer av en intagen

---

Anmälan

I en anmälan som kom in till JO den 5 september 2017 framförde M.S. klagomål mot Kriminalvården, anstalten Salberga, och kriminalvårdaren A.A. där. M.S. anförde i huvudsak följande:

När han blev visiterad av A.A. berörde hon hans könsorgan. Han sade då åt A.A. att vara mer försiktig vid visitationerna och att hon inte skulle röra vid hans könsorgan. Vid en påföljande visitation som utfördes av A.A. vidrörde hon åter hans könsorgan. Samma sak inträffade vid en visitation några dagar därefter. Vid visitation av andra intagna berörde A.A. även deras könsorgan. Han känner sig kränkt av det inträffade.

Till anmälan bifogades namnunderskrifter från ett antal intagna till stöd för vad M.S. anförde.

Utredning

Anmälan remitterades till Kriminalvården för yttrande. I sitt remissvar anförde Kriminalvården, Region Mitt, genom stf regionchefen Kerstin Egonsson-Larsson, bl.a. följande:

...

Sakförhållanden

Uppgifter har inhämtats från verksamhetsområde (VO) Salberga som har inhämtat information från den utpekade kriminalvårdaren samt avdelningens säkerhetsansvarige kriminalvårdare. Av utredningen har sammanfattningsvis framkommit följande.

Den visitationsform det varit fråga om är ytlig kroppsvisitation, så kallad skyddsvisitation, d.v.s. en visitation där man känner utanpå den intagnes kläder för eftersökande av otillåtna föremål. I samtal med kriminalvårdaren har denne uppgett att hon utför visitationer på det sätt hon är lärd under lokal introduktion för vikarier. Hon har inget minne av att hon kommit åt M.S. könsorgan och skulle så ha skett har det varit oavsiktligt.

För att säkerställa att vårdaren utför visitationer på rätt sätt har detta kontrollerats av avdelningens säkerhetsansvarige kriminalvårdare. Enligt honom är kriminalvårdarens sätt att visitera korrekt.

Författningsbestämmelser

Av 1 kap. 4 § fängeslagen (2010:610) (FäL) framgår att varje intagen ska bemötas med respekt för sitt människovärde och med förståelse för de särskilda svårigheter som är förenade med frihetsberövandet.

Av 8 kap. 4 § FäL framgår att en intagen får kroppsvisiteras eller kroppsbesiktigas för eftersökande av otillåtna föremål om

1. det finns anledning att anta att ett sådant föremål kommer att anträffas på honom eller henne,
2. han eller hon återkommer efter en vistelse utanför anstalt,
3. han eller hon ska ha eller har haft ett besök utan sådan kontroll som avses i 7 kap. 2 §, eller
4. det sker i en stickprovskontroll eller i anslutning till en större undersökning som av säkerhetsskäl görs av ett utrymme inom anstalten och den intagne har eller har haft särskild anknytning till utrymmet.

Av 8 kap. 5 § FäL framgår att en intagen får även i andra fall än som avses i 3 och 4 §§ kroppsvisiteras för eftersökande av vapen och andra farliga föremål, om det är nödvändigt av säkerhetsskäl.

Av 8 kap. 7 § FäL framgår att kroppsvisitation eller kroppsbesiktning inte får utföras eller bevitnas av någon av motsatt kön som inte är läkare eller legitimerad sjuksköterska. Detta gäller dock inte

1. en kroppsvisitation som avses i 5 §,
2. en kroppsvisitation som enbart innebär att föremål som en person bär med sig undersöks,
3. en kroppsvisitation med metalldetektor eller liknande teknisk anordning, eller
4. en kroppsbesiktning som enbart innebär att andra prov än urinprov tas enligt 6 §.

Om det är nödvändigt får en kroppsvisitation eller en kroppsbesiktning av en man utföras eller bevitnas av en kvinna även i andra fall än som avses i första stycket.

Kriminalvårdens bedömning

Den aktuella kriminalvårdaren har uppgett att hon har utfört visitationerna på det sätt hon fått lära sig i samband med att hon introducerades som vikarie. Hon har också uppgett att ifall hon har råkat vidröra M.S. könsorgan har detta skett oavsiktligt. Den säkerhetsansvarige kriminalvårdaren vid avdelning har kontrollerat sättet som kriminalvårdaren utför visitationer på och då bedömt att kriminalvårdarens sätt att visitera är korrekt. Kriminalvården finner inga skäl att ifrågasätta uppgifterna som VO Salberga lämnat. En intagen ska bemötas med respekt för sitt människovärde och med förståelse för de särskilda svårigheter som är förenade med frihetsberövandet. Det har inte framkommit något i ärendet som tyder på att M.S. har behandlats i strid med detta.

M.S. gavs tillfälle att kommentera remissvaret.

Bedömning

Kriminalvården har i sitt remissvar redogjort för relevant rättslig reglering.

De uppgifter som M.S. lämnat, med stöd från andra intagna, har delvis tillbakavisats av Kriminalvården, som gett en annan beskrivning av omständigheterna vid de aktuella visitationerna. Jag bedömer inte att ytterligare utredning skulle kunna klargöra vad som faktiskt skett.

Jag vill understryka vikten av att intagna behandlas med respekt och att visitationer alltid sker på ett korrekt sätt. Av Kriminalvårdens remissvar framgår att anstalten har förvissat sig om att den anmälda kriminalvårdaren känner till hur en visitation ska utföras. Jag får sammantaget konstatera att det som har kommit fram i ärendet inte ger anledning till kritik eller någon annan åtgärd från min sida.

Ärendet avslutas.

Elisabeth Rynning

Carl-Johan Malmqvist

I ärendets beredning har byråchefen Jörgen Buhre deltagit.